

POLITICAL INSTITUTIONS AND PUBLIC ADMINISTRATION

DOI: 10.46340/eppd.2023.10.2.4

Maryna Kalashlinska, PhD in Political Science

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5825-3631>

International Cooperation Centre at City Administration of Lublin, Poland

CREATING EFFECTIVE MECHANISMS FOR REFUGEE SUPPORT IN LUBLIN (POLAND): EXPERIENCE AND PROSPECTS

Марина Калашлінська, к. політ. н.

Центр Міжнародного Співробітництва Адміністрації м. Люблін, Польща

СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ МЕХАНІЗМІВ ПІДТРИМКИ БІЖЕНЦІВ В ЛЮБЛІНІ (ПОЛЬЩА): ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ

This article explores the challenges and prospects of creating effective mechanisms for supporting refugees in Lublin. The article is devoted to exploring the challenges and opportunities in assisting refugees, with a particular focus on the experience of Poland in supporting Ukrainian refugees who arrived after February 24, 2022. The article begins by providing an overview of the current global refugee crisis and its impact on both refugees and host countries. It then examines the legal and institutional frameworks that shape refugee protection and assistance, highlighting the need for effective mechanisms to support refugees and prevent human rights violations. This article examines some of the key challenges that hinder the development of effective mechanisms for refugee support, including lack of funding, inadequate legal frameworks, and limited access to essential services. Drawing on the Lublin experience, the article explores key challenges in providing support to Ukrainian refugees, including access to basic needs such as housing, healthcare, and education, as well as legal and employment issues. In addition, the article highlights some of the promising initiatives and approaches that have been developed to address these challenges, such as community-based refugee support programs, innovative financing mechanisms, and partnerships between governments, civil society, and the private sector. The article concludes by emphasizing the importance of international cooperation in addressing the refugee crisis and the need for continued efforts to create effective mechanisms for refugee support. It calls on policymakers, practitioners, and scholars to work together to ensure that the rights and dignity of refugees are protected and that they are able to rebuild their lives in safety and with dignity.

Keywords: refugee support, Poland, Ukraine, humanitarian crisis, Lublin, migrants, war, forced displacement.

Актуальність теми. Після 24 лютого 2022 року світ охопила глобальна криза через військову агресію росії проти України. Поміж ядерної загрози, продовольчої кризи, ця війна викликала зокрема

величезну хвилю біженців, які хлинули до інших країн. Мільйони українців – серед яких переважно кількість склали жінки, діти та люди похилого віку – були змушені залишити свої домівки, щоб врятувати своє життя та життя своїх близьких. Прикордонне розташування Люблінського воєводства в перші ж години від початку війни перетворило його «фронтове» воєводство¹, адже, поряд з іншими прикордонними територіями, воно часто ставало першим притулком для українських громадян, які тікали від обстрілів. Таким чином, в перші ж години 24.02.2022 року питання створення ефективних механізмів підтримки біженців, забезпечення їх основних потреб, а також їх подальшої інтеграції у нове оточення набуло надзвичайної гостроти. У даній статті ми розглядаємо проблеми та перспективи створення ефективних механізмів підтримки біженців, зокрема досвід Любліну у допомозі біженцям з України. тож питання створення ефективних механізмів підтримки біженців є надзвичайно актуальним та важливим.

Основна частина. До початку війни в місті Люблін та Люблінському воєводстві вже проживала значна кількість іноземців, серед яких було багато студентів, а також осіб, що приїхало працювати в Польщі. Такі механізми повинні враховувати нагальні потреби та основні проблеми біженців, давати їм можливість доступу до необхідних ресурсів та послуг, а також сприяти ефективній інтеграції таких осіб до приймаючого суспільства. З початку війни польські кордони були відкриті для громадян України, які шукали притулку від атаки Росії. Суспільство, урядові та неурядові інституції та інші суб'єкти спонтанно долучилися до надання підтримки біженцям, які масово прибували на територію Польщі, а також мешканцям України, які перебували на територіях, охоплених військовими діями. З метою визначення принципів легалізації перебування біженців у Польщі, санкціонування можливості надання допомоги регіонам і спільнотам інших країн, а також впровадження розподілу компетенції між урядовими і самоврядними інституціями, вже 12 березня 2022 року було прийнято закон про допомогу громадянам України у зв'язку з збройним конфліктом на території цієї держави².

Підтримку, яка була надана біженцям з України в Люблінському воєводстві після 24 лютого 2022 року, можна поділити за такими основними напрямками:

1. Фінансова допомога.
2. Організаційна підтримка.
3. Перевезення біженців від кордону.
4. Приймальні та інформаційні пункти.
5. Розміщення біженців для проживання.
6. Натуральна допомога.
7. Біженці з України в навчальних закладах.
8. Підтримка працевлаштування.
9. Медична допомога.
10. Соціальна та інтеграційна підтримка.

Розглянемо вказані форми підтримки більш детально.

Громадянам України, які в'їхали після 24.02.2022 року та проживають з дитиною на території Республіки Польща, належать різні **форми фінансової підтримки**. Умовою отримання допомоги є,

¹ Departament Strategii i Rozwoju Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie (2022). Raport o pomocy udzielonej Ukrainie przez Województwo Lubelskie. *Departament Strategii i Rozwoju UMWL* <<https://strategia.lubelskie.pl/rot/opracowania/raport.wsparcie.ua.pdf>> (2023, березень, 28).

² ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych (2022). *Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 583 ze zm.)* <<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20220000583/T/D20220583L.pdf>> (2023, березень, 30).

зокрема, наявність номера PESEL UKR. Урядова фінансова підтримка громадян України включає, зокрема:

- сімейні виплати¹ (призначаються у випадках визначених Законом та включають, зокрема, опікунські виплати, а саме: доглядальна виплата – у розмірі 2119 злотих щомісяця; доплата на догляд – у розмірі 215,84 злотих щомісяця; спеціальна опікунська доплата – 620 злотих щомісяця; одноразова виплата 1000 злотих після народження дитини для сімей, у яких дохід нижчий за 1922 злотих щомісяця на одного її члена сім'ї; сімейна доплата – на дитину у розмірі від 95 до 135 злотих щомісяця залежно від її віку, сім'ям, у яких щомісячний дохід на члена домогосподарства не перевищує 674 злотих або 764 злотих, якщо в сім'ї є дитина з інвалідністю);
- виховні виплати 500+² (виплачується на кожну дитину до 18 років, незалежно від доходу батьків,);
- виплати в рамках програми «Добрий Старт»³ (становить 300 злотих і надається дітям, які починають навчальний рік, незалежно від розміру доходу їхніх батьків);
- виплати зі Сімейного Опікунського Капіталу⁴ (становить до 12 000 злотих на одну дитину. Вона виплачується батькам дітей віком від 12 до 35 місяців, незалежно від розміру доходу опікунів дитини);
- сприяння зниженню плати батьків⁵ (це доплати за перебування дитини в яслах, дитячому клубі або денному догляді. Це не більше 400 злотих за перебування дитини у вищевказаних центрів і недоступні для тих, хто отримує виплати з Сімейного Опікунського Капіталу);
- грошова доплата на «Добрий день»⁶ (надається громадянам України, які мають на це право, у формі одноразової грошової допомоги у розмірі 300 злотих на особу. Пільгу можна використати на поточні видатки, зокрема на покриття витрат на харчування, одяг, взуття, засоби особистої гігієни та оплату житла);
- енергетична доплата⁷ (доплата на житло в розмірі 200 злотих).

За офіційними даними на кінець жовтня 2022 року тільки загальні кошти Люблінського воєводства, спрямовані на різні форми допомоги Україні, становили понад 446 мільйонів злотих⁸. Крім того, дуже важливим джерелом фінансової допомоги громадянам України були різні збори, організовані, зокрема, органами місцевого самоврядування, фондами, асоціаціями, неурядовими

¹ ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych (2003). *Ustawa o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. 2022 poz. 615 ze zm.)* <<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20032282255/U/D20032255Lj.pdf>> (2023, березень, 25).

² ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych (2016). *Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. 2022 poz. 1577 ze zm.)* <<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20160000195/U/D20160195Lj.pdf>> (2023, березень, 29).

³ ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych (2011). *Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2022 poz. 447 ze zm.)* <<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20111490887>> (2023, березень, 28).

⁴ ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych (2021). *Ustawa o rodzinnym kapitale opiekuńczym (Dz. U. 2021 poz. 2270 ze zm.)* <https://orka.sejm.gov.pl/proc9.nsf/ustawy/1509_u.htm> (2023, березень, 24).

⁵ ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych (2011). *Ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. 2022 poz. 1324 ze zm.)* <<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20110450235/U/D20110235Lj.pdf>> (2023, березень, 21).

⁶ ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych (2022). *Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 583 ze zm.)* <<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20220000583/T/D20220583L.pdf>> (2023, березень, 30).

⁷ ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych (2001). *Ustawa o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. 2021 poz. 2021 ze zm.)* <<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20010710734>> (2023, березень, 18).

⁸ Departament Strategii i Rozwoju Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie (2022). *Raport o pomocy udzielonej Ukrainie przez Województwo Lubelskie. Departament Strategii i Rozwoju UMWL*, 28 <<https://strategia.lubelskie.pl/rot/opracowania/raport.wsparcie.ua.pdf>> (2023, березень, 28).

організаціями, церквами та церковними організаціями, а також підприємцями, завдяки яким було зібрано понад 132,4 млн. злотих. Також в регіоні діють національні та міжнародні організації, які не були включені в дослідження через неможливість виокремити кошти, зібрані в регіоні¹.

Наступним напрямом допомоги, яка була надана біженцям з України в Люблінському воєводстві після 24.02.2022 року, стала **організаційна підтримка**. Адже географічне сусідство та довжина польсько-українського кордону (що становить 535 кілометрів²) зумовили напрям міграції для мільйонів українців, що тікали від війни. Зазначимо, що ще до початку повномасштабної війни спільні культурні та мовні відносини спонукали громадян України до частих пошуків праці та кращого життя саме у Польщі. А вже після 24 лютого 2022 року Польща стала частим місцем початкового або більш тривалого притулку для українців, що втікали від війни. Допомога біженцям після перетину кордону включала, серед іншого, державні та місцеві органи влади, військові служби, громадські організації та численних волонтерів. Їхня допомога включала:

- перевезення до приймальних пунктів та наступних місць призначення;
- роботу приймально-інформаційних центрів;
- розподіл гуманітарної допомоги, включаючи харчову.

Перевезення біженців від кордону стало наступною допомогою, наданою українським біженцям у Люблінському воєводстві після 24.02.2022 року. Вже в перші дні війни, приблизно 1 мільйон біженців перетнули польсько-український кордон³ – нечуваний з часів Другої Світової Війни масштаб міграції в Європі. Українці переходили кордон різними засобами: особистим транспортом, автобусами, поїздами та пішки, терміново покидаючи райони бойових дій. Найчастіше вони користувалися прикордонними переходами в Люблінському та Підкарпатському воєводствах. У Люблінському воєводстві є 4 автомобільні пункти пропуску з Україною (Долгобичув – Угринов, Дорогуськ – Ягодзін, Гребенне – Рава Руська, Зосін – Устилуг) та 2 залізничні переїзди (Грубешів – Володимир Волинський та Дорогуськ – Ягодзін). Багатьом біженцям, які перетинали польський кордон, були потрібна допомога в подальшому транспортуванні до місця розміщення. В організації перевезення громадян України від кордонів приймали участь, серед інших, Державна та Місцева Адміністрації, Державна Пожежна Служба, військові служби, Польська Державна Залізниця та регіональні залізничні перевізники.

Біженцям з України був гарантований⁴ безкоштовний транспорт від польсько-українських прикордонних переходів до пунктів прийому в Люблінському воєводстві та до місць постійного проживання. У співпраці із залізничними перевізниками були запущені додаткові нерегулярні спеціальні потяги та, спільно з Державною пожежною службою, – автобуси, якими біженці з України могли скористатися для подальшої подорожі Польщею. За деякими оцінками, загалом із польсько-українського кордону було вивезено близько 686 000 біженців з України⁵.

У Люблінському воєводстві, наступною допомогою для українців, що приїхали після 24.02.2022 року, стала **організація приймальних та інформаційних пунктів для біженців**, що мали ключове значення для організації ефективного поточного обслуговування людей, які прибували

¹ Там само, 28-29.

² Вікіпедія. Вільна енциклопедія (2023). *Польсько-український кордон* <https://uk.wikipedia.org/wiki/Польсько-український_кордон> (2023, березень, 02).

³ Departament Strategii i Rozwoju Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie (2022).

Raport o pomocy udzielonej Ukrainie przez Województwo Lubelskie. *Departament Strategii i Rozwoju UMWL*, 31 <<https://strategia.lubelskie.pl/rot/opracowania/raport.wsparcie.ua.pdf>> (2023, березень, 28).

⁴ Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie (2023). *Bezplatny transport* <https://arc.lublin.uw.gov.pl/bezplatny_transport> (2023, березень, 10).

⁵ Departament Strategii i Rozwoju Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie (2022). Raport o pomocy udzielonej Ukrainie przez Województwo Lubelskie. *Departament Strategii i Rozwoju UMWL*, 30 <<https://strategia.lubelskie.pl/rot/opracowania/raport.wsparcie.ua.pdf>> (2023, березень, 28).

з України. В цих пунктах надавалася необхідна інформація щодо перебування в Польщі, зокрема про тимчасове перше розміщення, надання харчування та доступу до медико-психологічної допомоги. Заходи проводились за підтримки численних груп волонтерів та громадських організацій та у співпраці з силовими службами. Загалом у Люблінському воєводстві в пікові моменти працювало 11 пунктів початкового прийому біженців. Більшість цих пунктів, починаючи з квітня-травня 2022 року почали призупиняти свою діяльність, у зв'язку зі зменшенням кількості біженців, що перетинали польський кордон. На початок 2023 року в Люблінському воєводстві постійно продовжують працювати 4 пункти прийому біженців. Окрім цих приймальних пунктів, у Люблінському воєводстві також було організовано 12 цілодобових інформаційних пунктів, де надавалася вся необхідна інформація людям, які тікали від війни в Україні. За загальним правилом, ці інформаційні пункти були розташовані на залізничних та автовокзалах, а також на прикордонних переходах. Через зниження інтенсивності міграції до Польщі призупинено роботу деяких пунктів прийому та інформації. Характер наданої підтримки також змінився – від надання переважно екстреної інформації та допомоги, включаючи харчування, тимчасове житло та транспорт; до системної довгострокової допомоги, що включає в себе питання працевлаштування, легалізації та інтеграції для людей, які вирішили залишитися в Польщі на більш тривалий період часу.

Розміщення біженців для проживання стало наступним етапом допомоги в Люблінському воєводстві після 24.02.2022 року. Для проживання біженцями використовувалися:

- спеціально пристосовані для цієї мети місця колективного розміщення;
- туристичні заклади розміщення;
- квартири та будинки приватних осіб.

Вказаними місцями проживання користувалися як біженці, які шукали довготривалого проживання в Польщі, так і ті, хто прямував через країну транзитом. Для потреб колективного розміщення біженців у Люблінському воєводстві відкрито 504 заклади загальною кількістю майже 10 тис. місць. ліжка. За даними наданими Люблінським Воєводським Управлінням в Любліні, від початку війни до кінця жовтня 2022 року колективним житлом у воєводстві в різні часи скористалося майже 90 тисяч біженців¹. Оскільки кількість мігрантів з України, які перебували в Люблінському воєводстві, наразі зменшилася, деякі колективні заклади розміщення припинили свою діяльність, але вони все ще знаходяться в резерві. Крім того, на випадок чергової хвилі міграції з України, існують ще незадіяні раніше резерви, які також можуть бути надані для потреб громадян України.

Після 24.02.2022 року біженцям з України в Люблінському Воєводстві також надавалася та продовжує надаватися й **натуральна допомога**, як громадянам України, які тікали від війни і потребували негайної практичної допомоги, яка б дозволила їм функціонувати на новому місці проживання, принаймні в перший період після прибуття; так і українцям, що залишилися в Україні.

І якщо у початковий період війни збирали в основному: харчування, одяг, гігієнічні заходи, необхідні для біженців, які прибувають до Польщі, то вже далі до цього переліку додалися:

- матраци, ковдри, спальні мішки, постіль, рушники;
- ліхтарики, електрогенератори;
- медичні вироби та ліки;
- побутова техніка (пральні машини, холодильники, чайники);
- товари для дітей (іграшки, підгузки тощо);
- протипожежне обладнання.

¹ Departament Strategii i Rozwoju Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie (2022). Raport o pomocy udzielonej Ukrainie przez Województwo Lubelskie. *Departament Strategii i Rozwoju UMWL*, 35 <<https://strategia.lubelskie.pl/rot/opracowania/raport.wsparcie.ua.pdf>> (2023, березень, 28).

До організації збору необхідних речей долучилися центральна та місцева влада, громадські та церковні організації, фонди та асоціації, підприємці та, насамперед, все польське суспільство. Визначити точну кількість допомоги, які були передані в Україну чи розподілені серед біженців, які проживали в Люблінському Воєводстві, неможливо, оскільки вони здебільшого не могли бути зафіксовані, тому навести єдину цифру розміру наданої допомоги в цьому сегменті так само не представляється можливим. Можемо лише виокремити деякі елементи скоординованої системної допомоги в цьому напрямку, зокрема: центральна урядова платформа для координації гуманітарної допомоги, що передбачала двоступеневу систему збору матеріальної допомоги¹; спрощений порядок перетину польсько-українського кордону для вантажних перевезень із допомогою в Україну через прикордонні переходи: Дорогуськ-Ягодзин і Корчова-Краковець²; організовані в різних місцях збори матеріальної допомоги громадянам України; тощо.

Ще одним важливим напрямом допомоги біженцям з України в Люблінському воєводстві після 24.02.2022 року став **доступ біженців з України до навчальних закладів**. Адже, після отримання перший притулку і засобів для існування, досить гостро ставало питання продовження навчання для осіб з України. Доступ до навчання надається в двох формах:

- використання дистанційного навчання в українських школах,
- відвідування польських навчальних закладів.

З початку війни в Люблінському Воєводстві до навчання в польській системі освіти приступило 6,3 тисяч осіб. Це 11 місце в Польщі за кількістю біженців, які відвідують школи та дитячі садочки. Найбільше дітей з України здобувають освіту в державних закладах. З цих осіб 63,2% учнів навчаються в початковій школі, а 17,7% в дитячих садках. Із загальної кількості дітей-біженців у Люблінському воєводстві близько 35,5% навчаються в школах і дитячих садках, розташованих у Любліні. Окрім столиці воєводства, найбільше учнів з України здобувають освіту в Пулавському повіті – 8,4%, м. Замостя – 5,4% та Люблінському повіті – 5,3%. Через велику кількість середніх шкіл понад 60% біженців, які навчаються в загальноосвітніх школах, також обрали школи в Любліні³.

Підтримка працевлаштування біженців є наступною формою допомоги українським біженцям у Люблінському воєводстві. У зв'язку з війною в Україні Люблінське Воєводське Управління Праці у співпраці з повітовими управліннями праці здійснило ряд заходів, спрямованих на професійну та соціальну активізацію громадян України, які прибули до Польщі. Щоб задовольнити потреби біженців було створено Інформаційні пункти з надання допомоги у пошуку праці. Щоб охопити якомога більше людей, які потребують підтримки, були організовані інформаційні кампанії, серед яких Польсько-український інформаційний день у Любліні⁴, День відкритих дверей для громадян України у Білгораї⁵, програма «Попроси роботу»⁶. За даними, наданими Воєводським управлінням праці в Любліні, до 31 жовтня 2022 року на підтримку працевлаштування біженців

¹ Pomagam Ukrainie (2023). *Strona główna* <<http://pomagamukrainie.gov.pl>> (2023, березень, 16).

² Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie (2023). *Pomoc humanitarna na Ukrainie* <https://arc.lublin.uw.gov.pl/pomoc_humanitarna_na_Ukrainie> (2023, березень, 04).

³ Departament Strategii i Rozwoju Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie (2022). *Raport o pomocy udzielonej Ukrainie przez Województwo Lubelskie. Departament Strategii i Rozwoju UMWL*, 41-44 <<https://strategia.lubelskie.pl/rot/opracowania/raport.wsparcie.ua.pdf>> (2023, березень, 28).

⁴ Okręgowy Inspektorat Pracy w Lublinie (2022). *Polsko – Ukraiński Dzień Informacyjny* <<https://lublin.pip.gov.pl/pl/aktualnosc/-/137519,polsko-ukrainski-dzien-informacyjny.html>> (2023, березень, 09).

⁵ Powiatowy Urząd Pracy w Biłgoraju (2022). *Rynek pracy – pomoc dla obywateli Ukrainy* <<https://bilgoraj.praca.gov.pl/pomocdlaukrainy>> (2023, березень, 09).

⁶ Wójewódzki Urząd Pracy w Lublinie (2022). *Zapytaj o pracę* <<https://zapytajoprace.wup.lublin.pl>> (2023, березень, 17).

з України з коштів Фонду праці та PO KED було виділено майже 4,3 млн злотих¹. Зокрема, біженці з України також отримали можливість реєструватися в службах зайнятості як безробітні та бути охопленими послугами та інструментами ринку праці на тих самих умовах, що й громадяни Польщі. Загалом на кінець жовтня 2022 року в міських та районних службах зайнятості було зареєстровано 2039 біженців з України, з яких 671 особа працевлаштована. Частина громадян України працевлаштувалася на сезонних роботах. Крім того, до служб зайнятості надійшло понад 17 тисяч заяв від працедавців про прийняття на роботу громадян України. Біженці з України також залучаються до громадських робіт, проходять стажування та тренінги – такими формами підтримки працевлаштування скористалися 115 осіб.

Окремої уваги заслуговує інтеграційна програма «Cash for Work»², завдяки якій педагоги з України вже у березні 2022 року змогли розпочати роботу у люблінських школах на посадах асистентів вчителів, перекладачів, міжкультурних асистентів, а також помічників учнів з інвалідністю. Реалізація інтервенційної програми «Cash for Work» стала можлива завдяки співпраці міста Люблін та Польського Центру Міжнародної Допомоги (PCPM)³. Наразі у 39 закладах міста Люблін працює 70 осіб, а двоє осіб отримали роботу в мерії м. Люблін. Під час канікул українські освітяни підтримували міські заклади культури та громадські організації, які проводили заходи в рамках традиційної щорічної акції «Літо в місті», під час якої вони надавали допомогу спілкуванню та залученню українських дітей до традиційних розваг, майстер-класів та спортивних заходів.

Медична допомога є ще одним важливим напрямком підтримки біженців з України у Люблінському Воєводстві, що стала актуальною після 24.02.2022 року. Одразу після початку війни, на території Люблінського Воєводства були організовані медичні пункти та санітарний транспорт для українців. В місцях прийому та розміщення біженців було відкрито медичні пункти. Там отримали першу медичну допомогу понад 2,1 тис. біженців, з них лише 2% потребували подальшої госпіталізації. Ці дані свідчать про велику ефективність таких медичних пунктів, адже вони дозволили суттєво розвантажити польську загальнодержавну медичну систему та запобігти її колапсу від колосального напливу нових пацієнтів. При цьому, ті біженці, які дійсно потребували перебування в стаціонарі, були туди скеровані та швидко отримали всю необхідну медичну допомогу. Біженцям був наданий санітарний транспорт, який здійснювався регіональними службами швидкої допомоги та рятувальними станціями.

В подальшому, основні принципи надання медичної допомоги біженцям у Польщі було визначено в Законі про допомогу громадянам України у зв'язку з збройним конфліктом на території цієї держави від 12 березня 2022 року⁴. В цьому акті було визначено, що біженці з України отримали повний доступ до медичної системи Польщі. Загалом у 9 медичних центрах Люблінського воєводства, що контролюються самоврядуванням воєводства було госпіталізовано 1326 біженців. Приблизно 58% з них були жінки, а 24% – діти. Більшість пацієнтів були госпіталізовані протягом

¹ Departament Strategii i Rozwoju Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie (2022).

Raport o pomocy udzielonej Ukrainie przez Województwo Lubelskie. *Departament Strategii i Rozwoju UMWL*, 45 <<https://strategia.lubelskie.pl/rot/opracowania/raport.wsparcie.ua.pdf>> (2023, березень, 28).

² Адміністрація міста Люблін (2022). *Програму «Cash for Work» продовжено до кінця навчального року* <<https://lublin.eu/ua/lublin/news/-cash-for-work-,406,1175,1.html>> (2023, березень, 14).

³ Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej (2022). *PCPM wdraża program zatrudnienia interwencyjnego uchodźców z Ukrainy (Cash for Work)* <<https://pcpm.org.pl/program-zatrudnienia-interwencyjnego-uchodzcow-cash-for-work.html#:~:text=Stawka%20dla%20osób%20zatrudnionych%20w, Mińsku%20Mazowieckim%2C%20Starkowie%20i%20Goleniowie>> (2023, березень, 04).

⁴ ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych (2022). *Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 583 ze zm.)*

<<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20220000583/T/D20220583L.pdf>> (2023, березень, 30).

перших місяців війни: з 24 лютого до 27 травня 2022 року. Зменшення кількості біженців, що перебувають у Польщі, призвело до зниження кількості хворих, яка зараз стабілізувалася на рівні близько 150 осіб щомісяця¹.

У Люблінському воєводстві, після 24.02.2022 року, ще однією важливою ініціативою підтримки українських біженців стала їх **соціальна та інтеграційна підтримка**. В цей період на території Люблінщини реалізується низка важливих проектів в цих напрямках, серед них:

– «Допомога українським громадянам з обмеженими можливостями PFRON»² реалізується з 12 травня 2022 року її бюджет становить приблизно 400 000 злотих і передбачає організацію спеціалізованого транспорту для людей з інвалідністю від прикордонних пунктів до пунктів призначення в Польщі.

– «Люблінщина допомагає Україні»³, бюджет якого становить приблизно 4,7 млн. злотих і спрямований на соціальну інтеграцію шляхом впровадження соціальних послуг та соціально-побутового супроводу.

– «Люблінщина допомагає Україні у вивченні польської мови»⁴, бюджет якого становить 2,9 млн. злотих. Кошти отримують 1800 дорослих, які бажають пройти мовне навчання.

– «Люблін допомагає Україні – Створення місця тимчасового проживання в Замості за адресою вул. Заглоби 8»⁵, який має надати притулок матерям з дітьми, які тікають від війни в Україні. Бюджет проекту становить понад 5 мільйонів злотих.

Це далеко не всі проекти, що реалізуються на території Любліна та Люблінського Воєводства для допомоги біженцям з України. Значний внесок в організацію психологічної підтримки та інтеграційної діяльності української громади зробили церковні організації, неурядові організації, фундації та інші організації та об'єднання, що діють на рівні окремих гмін. Вони створюють центри інтеграції, де здійснюються довгострокові інтеграційні заходи, мовні та професійні курси, інтеграційні зустрічі для людей похилого віку, спортивні та освітні заходи для дітей, подорожі, культурні заходи, фестивалі, кулінарні майстер-класи, концерти тощо. Зокрема, вдалою формою підтримки та інтеграції для дітей з України стали літні табори⁶, до організації яких долучилися Люблінська окружна організація Польського Червоного Хреста та ЮНІСЕФ.

Висновки. Агресія Росії проти України призвела до стрімкого потоку мільйонів біженців до Польщі. Проблеми, пов'язані з цим, стосувалися передусім двох прикордонних з Україною воєводств – Люблінського та Підкарпатського. Понад 7,3 мільйона біженців з України перетнули польський кордон, у тому числі понад 3,2 мільйона осіб через пункти пропуску в Люблінському воєводстві. Серед прибулих біженців переважали жінки, частка яких становила близько 67%. Темпи та масштаби міграції були найбільшими в історії післявоєнної Європи, а проблеми та загрози,

¹ Departament Strategii i Rozwoju Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie (2022). Raport o pomocy udzielonej Ukrainie przez Województwo Lubelskie. *Departament Strategii i Rozwoju UMWL*, 46-47 <<https://strategia.lubelskie.pl/rot/opracowania/raport.wsparcie.ua.pdf>> (2023, березень, 28).

² Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (2023). *Strona główna* <<https://www.pfron.org.pl/o-funduszu/programy-i-zadania-pfron/programy-i-zadania-real/pomoc-obywatelom-ukrainy-z-niepełnosprawnoscia/>> (2023, березень, 24).

³ Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (2022). *Projekt pt. „Lubelskie pomaga Ukrainie”* <<https://rops.lubelskie.pl/projekt-pt-lubelskie-pomaga-ukrainie/>> (2023, березень, 22).

⁴ Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie (2022). *Lubelskie pomaga Ukrainie – nauka języka polskiego* <<https://www.lubelskie.pl/lubelskie-pomaga-ukrainie-nauka-jezyka-polskiego/>> (2023, березень, 22).

⁵ Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (2023). *„Lubelskie pomaga Ukrainie- utworzenie tymczasowego miejsca pobytu w Zamościu przy ul. Zagłoby 8”* <<https://rops.lubelskie.pl/lubelskie-pomaga-ukrainie-utworzenie-tymczasowego-miejsca-pobytu-w-zamosciu-przy-ul-zagloby-8-roboty-buwolane/>> (2023, березень, 22).

⁶ Gazeta.pl (2022). *У Польщі проведуть безкоштовні літні табори для польських та українських дітей* <<https://ukrayina.pl/ukrayina/7,183830,28602545,1059-1055-1086-1083-1100-1097-1110-1087-1088-1086-1074-1077-1076-1091-1090-1100.html/>> (2023, березень, 22).

що виникли в результаті цього, стали ключовим викликом як у національному масштабі, так і в регіональному вимірі. Загалом, підтримку, яка була надана біженцям з України в Люблінському воєводстві після 24.02.2022 року, можна поділити на такі основні напрямки: фінансова допомога; організаційна підтримка; перевезення біженців від кордону; приймальні та інформаційні пункти; розміщення біженців для проживання; натуральна допомога; біженці з України в навчальних закладах; підтримка працевлаштування; медична допомога; а також соціальна та інтеграційна підтримка. Завдяки залученню до допомоги всього польського суспільства – органів державне управління та місцевого самоврядування, громадських установ, громадських, неурядових та церковних організацій, підприємців та та простих жителів Польщі – ситуацію вдалося стабілізувати, взяти під контроль та створити ефективні механізми підтримки біженців.

References:

1. Departament Strategii i Rozwoju Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie [Department of Strategy and Development Marshal's Office of the Lubelskie Voivodeship in Lublin] (2022). Raport o pomocy udzielonej Ukrainie przez Województwo Lubelskie. *Departament Strategii i Rozwoju UMWL* [Report on the aid provided to Ukraine by the Lubelskie Voivodeship. UMWL Strategy and Development Department] <<https://strategia.lubelskie.pl/rot/opracowania/raport.wsparcie.ua.pdf>> (2023, March, 28). [in Polish].
2. Gazeta.pl (2022). *U Polshchi provedut bezkoshtovni liti tabory dlya polskykh ta ukrayinskykh ditey* [Free summer camps for Polish and Ukrainian children will be held in Poland] <<https://ukrayina.pl/ukrayina/7,183830,28602545,1059-1055-1086-1083-1100-1097-1110-1087-1088-1086-1074-1077-1076-1091-1090-1100.html/>> (2023, March, 22). [in Ukrainian].
3. ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych [ISAP – Internet System of Legal Act] (2001). *Ustawa o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. 2021 poz. 2021 ze zm.)* [Act on housing allowances (i.e. Journal of Laws 2021, item 2021, as amended)] <<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20010710734>> (2023, March, 18). [in Polish].
4. ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych [ISAP – Internet System of Legal Act] (2003). *Ustawa o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. 2022 poz. 615 ze zm.)* [Act on family benefits (i.e. Journal of Laws of 2022, item 615, as amended)] <<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20032282255/U/D20032255Lj.pdf>> (2023, March, 25). [in Polish].
5. ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych [ISAP – Internet System of Legal Act] (2011). *Ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. 2022 poz. 1324 ze zm.)* [Act on the care of children under the age of 3 (i.e. Journal of Laws of 2022, item 1324, as amended)] <<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20110450235/U/D20110235Lj.pdf>> (2023, March, 21). [in Polish].
6. ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych [ISAP – Internet System of Legal Act] (2011). *Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2022 poz. 447 ze zm.)* [Act on family support and foster care system (i.e. Journal of Laws of 2022, item 447, as amended)] <<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20111490887>> (2023, March, 28). [in Polish].
7. ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych [ISAP – Internet System of Legal Act] (2016). *Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. 2022 poz. 1577 ze zm.)* [Act on state aid in raising children (i.e. Journal of Laws of 2022, item 1577, as amended)] <<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20160000195/U/D20160195Lj.pdf>> (2023, March, 29). [in Polish].
8. ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych [ISAP – Internet System of Legal Act] (2021). *Ustawa o rodzinnym kapitale opiekuńczym (Dz. U. 2021 poz. 2270 ze zm.)* [Act on family care capital (Journal of Laws of 2021, item 2270, as amended)] <https://orka.sejm.gov.pl/proc9.nsf/ustawy/1509_u.htm> (2023, March, 24). [in Polish].
9. ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych [ISAP – Internet System of Legal Act] (2022). *Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 583 ze zm.)* [Act on assistance to Ukrainian citizens in connection with the armed conflict on the territory of that state (i.e. Journal of Laws of 2022, item 583, as amended)]

- <<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20220000583/T/D20220583L.pdf>> (2023, March, 30). [in Polish].
10. Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie [Lublin Voivodeship Office in Lublin] (2023). *Bezpłatny transport* [Free transportation] <https://arc.lublin.uw.gov.pl/bezpłatny_transport> (2023, March, 10). [in Polish].
11. Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie [Lublin Voivodeship Office in Lublin] (2023). *Pomoc humanitarna na Ukrainie* [Humanitarian aid in Ukraine] <https://arc.lublin.uw.gov.pl/pomoc_humanitarna_na_Ukrainie> (2023, March, 04). [in Polish].
12. Okręgowy Inspektorat Pracy w Lublinie [District Labor Inspectorate in Lublin] (2022). *Polsko – Ukraiński Dzień Informacyjny* [Polish – Ukrainian Information Day] <<https://lublin.pip.gov.pl/pl/aktualnosci-/137519,polsko-ukrainski-dzien-informacyjny.html>> (2023, March, 09). [in Polish].
13. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych [State Fund for Rehabilitation of the Disabled] (2023). *Strona główna* [Homepage] <<https://www.pfron.org.pl/o-funduszu/programy-i-zadania-pfron/programy-i-zadania-real/pomoc-obywatelom-ukrainy-z-niepelnosprawnoscia/>> (2023, March, 24). [in Polish].
14. Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej [Polish Center for International Aid] (2022). *PCPM wdraża program zatrudnienia interwencyjnego uchodźców z Ukrainy (Cash for Work)* [PCPM implements the intervention employment program for refugees from Ukraine (Cash for Work)] <<https://pcpm.org.pl/program-zatrudnienia-interwencyjnego-uchodzcow-cash-for-work.html#:~:text=Stawka%20dla%20osób%20zatrudnionych%20w,Mińsku%20Mazowieckim%2C%20Starkowie%20i%20Goleniowie>> (2023, March, 04). [in Polish].
15. Pomagam Ukrainie [I help Ukraine] (2023). *Strona główna* [Homepage] <<http://pomagamukrainie.gov.pl/>> (2023, March, 16).
16. Powiatowy Urząd Pracy w Biłgoraju [Powiat Employment Office in Biłgoraj] (2022). *Rynek pracy – pomoc dla obywateli Ukrainy* [Labor market – help for citizens of Ukraine] <<https://bilgoraj.praca.gov.pl/pomocdlaukrainy>> (2023, March, 09). [in Polish].
17. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej [Regional Center for Social Policy] (2022). *Projekt pt. „Lubelskie pomaga Ukrainie”* [Project " Lublin region helps Ukraine"] <<https://rops.lubelskie.pl/projekt-pt-lubelskie-pomaga-ukrainie/>> (2023, March, 22). [in Polish].
18. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej [Regional Center for Social Policy] (2023). *„Lubelskie pomaga Ukrainie- utworzenie tymczasowego miejsca pobytu w Zamościu przy ul.Zagłoby 8”* ["Lublin region helps Ukraine – creating a temporary place of residence in Zamość at Zagoby 8 Street"] <<https://rops.lubelskie.pl/lubelskie-pomaga-ukrainie-utworzenie-tymczasowego-miejsca-pobytu-w-zamosciu-przy-ul-zagloby-8-roboty-buwolane/>> (2023, March, 22). [in Polish].
19. Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie [Marshal's Office of the Lubelskie Voivodeship in Lublin] (2022). *Lubelskie pomaga Ukrainie – nauka języka polskiego* [Lublin region helps Ukraine – learning Polish] <<https://www.lubelskie.pl/lubelskie-pomaga-ukrainie-nauka-jezyka-polskiego/>> (2023, March, 22). [in Polish].
20. Wikipedia (2023). *Polsko-ukrayinsky kordon* [Polish-Ukrainian border] <https://uk.wikipedia.org/wiki/Польсько-український_кордон> (2023, March, 02). [in Ukrainian].
21. Wójewódzki Urząd Pracy w Lublinie [Voivodeship Labor Office in Lublin] (2022). *Zapytaj o pracę* [Ask for a job] <<https://zapytajoprace.wup.lublin.pl>> (2023, March, 17). [in Polish].
22. Адміністрація міста Люблін (2022). *Програму «Cash for Work» продовжено до кінця навчального року* <<https://lublin.eu/ua/lublin/news/-cash-for-work-,406,1175,1.html>> (2023, March, 14). [in Ukrainian].